

and Sustainability) u kojem se osvrće na pojam održivog razvoja i njegov progres ili regres kroz povijest, kao i razliku u percepciji vremena kroz povijest koja se direktno očituje u našoj (ne)brizi za okoliš. I za kraj, imamo prikaz svih publikacija Jane Carruthers.

Filip AMBRUŠ

CHRISTOF MAUCH – NOTES FROM THE GREENHOUSE: MAKING THE CASE FOR ENVIRONMENTAL HISTORY, RCC PERSPECTIVES 2013/6

Čitajući esej Cristofa Maucha, uglednog povjesničara okoliša, *Notes From the Greenhouse Making the Case for Environmental History* upoznajemo se s mnogim zanimljivim i nadasve informativnim činjenicama o ekohistoriji, odnosno povijesti okoliša i o instituciji Rachel Carson Center. Spomenuta je institucija jedna od glavnih uzdanica i pokretača istraživanja u ekohistoriji na prostoru Njemačke, Europe, ali i šire. Kako i sam autor priznaje u *Predgovoru* esej je nastao na temelju predavanja u Center for Advanced Studies u LMU München iz 2009. godine.

Autor u pet poglavlja progovara o suštinskim problemima relativno nove povijesne discipline. Naglašava s odabirom primjera i mnogobrojnim usporedbama prednosti ekohistorije nad »starim« povijesnim disciplinama. Svojim pristupom, metodologijom i postavljanjem mnogobrojnih pitanja širom otvara vrata i pokazuje put budućim znanstvenicima koji će se baviti proučavanjem slične tematike. Kroz cijeli se esej provlači nekoliko teorija koje su važne za shvatiti bit ekohistorije. Autor u potpunosti izlazi u susret čitatelju jasno naglašavajući pojedine teorije i daje mnogobrojne odgovore na ključna pitanja o razvoju, značenju i budućnosti povijesne discipline koja sve više raste na temelju mnogobrojnih znanstvenih skupova, članaka. Takvim pristupom na sebi svojstven način pokazuje upućenost u problematiku discipline koju obrađuje i ovim esejom postaje jedan od glavnih promotora potonje.

U prvom poglavlju pod naslovom *What is International Environmental History, and What Does it Do for Us?* otvoreno i jasno progovara o odnosu ljudi, institucija prema okolišu. Primjećuje da svi imaju slabu točku prema okolišu, odnosno prema povijesti okoliša. Taj fenomen stavlja u korelaciju s trendom povećanja udruga i institucija koje se bave povijesti okoliša i općenito s okolišem. Napominje da svi okvirno paze na okoliš i podržavaju istraživanje okoliša, ali na primjeru discipline povijesti okoliša pokazuje da malo ljudi zna s čime se zapravo bave znanstvenici i aktivisti u sklopu spomenute discipline. S takvim je zaključkom jasno otvorio pitanje na koje je dao odgovor u sljedećim poglavljima.

Otvorivši pitanje u sljedećem poglavlju *What do we mean by an international research center?* informativno piše o programu Saveznog ministarstva za obrazovanje i istraživanje. U sklopu je potonjeg programa financirano nekoliko instituta diljem Njemačke. Jedan je od instituta i Rachel Carson Center. Kroz cijelo poglavlje jasno iznosi važne informacije o djelovanju, programu i planovima spomenutog instituta. Čitatelju predstavlja jedan moderan tim stručnjaka koji je otvoren za interdisciplinarnu suradnju, nova znanja i za širenje prikupljenog znanja široj publici.

U trećem se poglavlju pod naslovom *What is International Environmental History?* retrospektivno osvrće na povijest okoliša. Jasno piše da je od samih početaka povijesti kao znanosti bilo govora o okolišu. Namjerno ili ne nenamjerno prebacuje se od antičkih autora na aktiviste za zaštitu okoliša. Naglašava da su oni usko povezani s povjesničarima okoliša, odnosno da ne možeš biti dobar povjesničar okoliša ako nisi i zaštitnik okoliša. Ponovno na interesantan način završava poglavlje s pitanjem što zapravo znači čuvanje okoliša.

Posebno je zanimljivo poglavlje *Crossing Boundaries* u kojem iznosi temeljne misli povijesti okoliša i instituta Rachel Carson Center. Čitajući malo detaljnije može se uočiti da je ovo poglavlje zapravo vrhunac eseja. S uzimanjem primjera iz prošlosti na nadasve zanimljiv način objašnjava važnost prelaženja granica, odnosno rušenja određenih zidova. S time jasno poručuje da znanost ne smije poznavati prepreke i da ako ih i ima da ih se treba truditi zaobići. Između ostaloga je napomenuo da se trebaju širiti polja

istraživanja jer samo tako može doći do inovacija koja po svojoj prirodi stvaraju napredak. Na neki način iznošenjem takvih misli autor pokazuje obrazac ponašanja ne samo za znanstvenike nego za općenito djelovanje čovjeka. Iz primjera koje navodi možemo uočiti da povijest okoliša ide u tome pravcu, da je takva po svojoj prirodi jer istražuje duga razdoblja, procese i transformacije i da samo tako i može opstati i biti zanimljiva znanstvenicima i čitateljima. Po već uhodanom obrascu završava s retoričkim pitanjem što je zapravo povijest okoliša.

U zadnjem poglavlju pod naslovom *What is the Point of International Environmental History?* uokviruje svoje misli koje proteže kroz cijeli esej. Napominje da su instituti poput Rachel Carson Center obrasci u kojem pravcu treba ići povijest okoliša, akademska i znanstvena sredina i čovječanstvo općenito. Prvenstveni je razlog tomu povezanost čovjeka s prirodom koju autor ne zaboravlja naglasiti. Napominje da okoliš zapravo sa svojim djelovanjem prema čovjeku priča priču koju povjesničari okoliša proučavaju i kao takvi postaju jedni od svjetionika čovječanstva u sadašnjosti, a pogotovo u budućnosti.

Iz svega navedenoga možemo upoznati Christofa Maucha kao znanstvenika koji zna što govori, piše i čemu teži. To nas ne treba čuditi jer je trenutačno jedan od najcjenjenijih povjesničara okoliša, jedan od direktora spominjanog Rachel Carson Center i bivši predsjednik Europskog društva za povijest okoliša. Ima jasan cilj promoviranja povijesti okoliša naglašavajući sve pozitivne strane potonje povijesne discipline. Na zanimljiv način uz mnoštvo primjera, metafora, usporedbi i iznošenjem obrazaca ponašanja u tome i uspijeva. Čitatelj nikako ne može ostati ravnodušan nakon što pročita esej i o njemu prvenstveno ovisi koliko će pročitano primijeniti u vlastitome životu.

Mihael SUČIĆ

FRANK UEKOETTER: CONSIGNING ENVIRONMENTALISM TO HISTORY? REMARKS ON THE PLACE OF THE ENVIRONMENTAL MOVEMENT IN MODERN HISTORY (RACHEL CARSON CENTER), RCC PERSPECTIVES 2011/7

Tekst Franka Uekoettera prikaz je povijesti environmentalizma u Njemačkoj od 1900. do 1980. godine, te rasprava o konceptima, definicijama i pokretima njemačkog environmentalizma u međunarodnom kontekstu. Članak se temelji se na autorovoj monografiji o njemačkom environmentalizmu.

Njemački povjesničari u pisanju suvremene povijesti posvećuju osobitu pažnju ekološkim pitanjima. Autor problematizira ključne postavke ekohistorije kao znanosti: definicije environmentalizma i okolišnog pokreta, 3 područja kojima se environmentalizam bavi, znanstvena počela ustanovljena 1900. godine, kao i prekretnicu u tradiciji konzervacije 1970. godine, te korištenje političkog stila (kampanje) u građanskom environmentalizmu.

Autor smatra da je u proučavanje environmentalizma nužno uključiti i djelovanje državnih institucija, umjesto dosadašnje usmjerenosti na građanske udruge. Međutim, postoji problem određivanja povijesno korektnih definicija environmentalizma, s obzirom da se odnos environmentalista prema vlastitoj povijesnoj tradiciji razlikuje. Iako ne postoji definicija environmentalizma u povijesnim dokumentima, danas se environmentalizam opisuje kao proučavanje okoliša u najširem kontekstu, s posebnim interesom za biljke, životinje, zrak, vodu i tlo, te ideje i prakse čovjekove interakcije s okolišem. Dok Nijemci suprotstavljaju sadašnje demokratske tendencije environmentalizma autoritarnoj prošlosti konzervacije, njihovi američki kolege često citiraju svoje prethodnike.

Potrebna je široka definicija environmentalizma, koja uključuje skup praksi, pa i negativne učinke čovjeka na okoliš. Revolucionarne aktivnosti, važne za povijest environmentalizma, pokrenule su praktični obrat u okolišnoj historiografiji, pri čemu se proučavaju osobe koje su pokrenule okolišne aktivnosti te njihova motivacija.

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen X. / Broj 10
Zagreb - Samobor 2014.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/4092-148, fax: +385/1/4092-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: prof. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb), Daniel Barić (Le Havre-Pariz, Francuska), Slaven Bertoša (Pula), Zrinka Blažević (Zagreb), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Goran Đurđević (Požega), Josip Faričić (Zadar), Borna Fürst Bjeliš (Zagreb), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb), Paul Hirt (Tempe, SAD), Andrej Hožjan (Maribor, Slovenija), Halil Inalcik (Ankara, Turska), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci), Karl Kaser (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb), Ivan Mirnik (Zagreb), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb), Hrvoje Petrić (Zagreb), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb), Marko Šarić (Zagreb), Mladen Tomorad (Zagreb), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Zagreb), Frank Zelko (Burlington, VT, SAD), Zlata Živaković Kerže (Osijek), Ivana Žebec Šilj (Zagreb)

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2014.

Adresa uredništva / Mailing address:

Hrvoje Petrić (urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije

Na naslovnici / Cover:

Idrija prema Valvasorovoj Topografiji Kranjske iz 1679.

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT - AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA